

Nives Sironić-Bonefačić

RENZO TITONE: PSICODIDATTICA,
La Scuola, Brescia, 1977, Pedagogia 80

Renzo Titone, jedan od najpoznatijih talijanskih autora koji se bave psihologijom nastave i učenja, u ovoj pristupačnoj knjizi daje jasnu i iscrpnu sintezu psiholoških istraživanja didaktičkog procesa. Za autora je psihološka komponenta osnova za znanstvenu didaktiku. Psihodidaktika je naziv koji Titone uvodi u svoje radove oko 1950. godine, ali se ideja o potrebi psihološkog proučavanja didaktičkog procesa javlja mnogo prije.

Autor govori o povijesnom razvoju psihološkog proučavanja pojedinih predmeta u osnovnoj i srednjoj školi, o eksperimentalnoj didaktici i o općoj psihologiji nastave, tj. o procesima i faktorima koji su zajednički u nastavi svih predmeta. Za autora je nastava aktivan i reverzibilan odnos stalnih interakcija između nastavnika i učenika. Nastava je komunikacija, ali se ne svodi samo na komunikaciju između nastavnika i učenika. Nastava je i poticanje na nova otkrića, buđenje interesa, izazivanje povratne informacije, poticanje na spoznaju, stvaranje stavova, što sve uzrokuje sazrijevanje cjelokupne ličnosti učenika. Prema tome Titone postavlja formulu: $N \neq K$ (nastava nije jednaka komunikaciji) i $N > K$ (značenje nastave je šire od komunikacije).

Komunikacija se može proučavati s gledišta semiologije, kibernetike, statistike, sociologije, psihologije i psiholingvistike.

Autor analizira proces interakcije između nastavnika i učenika i proces učenja. O učenju i o njegovim zakonitostima govori općenito. Osnovni su uvjeti za dobro učenje zdravstveno stanje učenika, njegova motivacija, interes i aktivnost. Autor se zalaže za primjenu prikladnih metoda rada koje će polaziti od učenikova iskustva i postaviti nastavu na principe individualizacije i didaktičke primjerenosti. Zalaže se i za holodiniamički (grčki: hólos = sav, potpun, čitav) model učenja. To je aktivan, dinamičan i složen model, a odražava autorovu viziju učenja kao sveobuhvatnog procesa. Učenje je rezultat aktivnosti spoznajnih i automatskih procesa, a ovisi o ličnosti učenika i o situaciji. Autor postavlja ovu formulu učenja:

$$P(U) = \frac{L(ka)}{S}, \text{ tj.}$$

$$\text{ponašanje (učenje)} = \frac{\text{ličnost — kognitivni i automatski procesi}}{\text{situacija}}$$

U strukturi ponašanja i učenja autor razlikuje više tipova učenja:

- 1) *taktičko učenje*, u koje uvrštava komunikacijsku produkciju (kodiranje i dekodiranje poruka), koordiniranje i inegraciju na senzo-motoričkom području i povratnu spregu,

- 2) *strateško učenje*, u koje spada pojmovno stvaranje pravila, procesi selekcije i programiranja te procesi svjesnog ponašanja (autokritika i autokorekcija),
- 3) *egodinamičko učenje*, tj. stvaranje vlastitog iskustva, razvijanje osobnih stavova i sređivanje afektivnih odnosa, rješavanje unutrašnjih sukoba, sazrijevanje sposobnosti za vlastiti izbor i odlučivanje te stvaranje osjećaja za vrednovanje vlastite ličnosti.

Svi su ti procesi međusobno povezani i tvore nerazdvojnu holodinamičku cjelinu.

Didaktičko programiranje nastave zasniva se na prilagođavanju sadržaja potrebama i sposobnostima učenika. Program se mora svojim sadržajem, metodama i progresijom prilagoditi psihološkom razvoju učenika. Autor govori o podjeli nastavnog gradiva na didaktičke cjeline. U njihovoj obradi razlikuje četiri osnovna pristupa: logocentrički, psihocentrički, empiriocentrički i modularni.

Potrebno je da nastavnik i kreator programa budu upoznati s interesom učenika. Program izrađen na psihološkim osnovama dijeli gradivo na razvojno-mentalne etape pri čemu uzima u obzir posebne karakteristike određenih predmeta. Autor se zalaže za interdisciplinarnost u programiranju. Treba odrediti koja je uloga određenog predmeta u razvijanju općih umnih sposobnosti učenika i koji predmeti pospješuju taj razvoj. U učenicima treba razvijati sposobnost za samostalno istraživanje. Učiti znači steći iskustvo za rješavanje problema i razviti sposobnost mišljenja i zaključivanja o stvarnosti koja nas okružuje. Nastavnik vodi učenika na putu spoznavanja; on je savjetnik i učitelj. On potiče i vrednuje napredak učenika, upućuje na metode rada, pomaže u sistematiziranju gradiva i izvođenju zaključaka. U učenicima mora razvijati natjecateljski duh i naučiti ih da poštivaju tuđe stavove i mišljenja i da kritički procjenjuju vlastiti rad. Psihodidaktika će nastavniku dati objašnjenje o procesima učenja i pomoći će mu u radu.

Osnovna karakteristika Titoneova rada je njegova sistematičnost i otvorenost prema raznim istraživanjima, kao i sposobnost iznošenja vlastitih stavova. Vrlo bogata bibliografija navedena u ovoj knjizi svjedoči o autorovu poznavanju problematike, a čitateljima omogućuje da se konzultiraju i s drugim autorima koji govore o istim problemima.

Smatram da je Titoneova *Psihodidaktika* vrijedan doprinos proučavanju psihologije nastave i učenja.